

KAREL EWALD:

Pripovedka o dvonožcu.

Prosto priredil in z risbami opremil *Dragotin Humek*.

10. POSVETOVANJE V GOZDU.

gozdu so pa vsebolj tožile živali.

„Prav res, da ne vem več, kaj smemo in česa ne smemo,“ je razlagal tistega dne krt. „Včeraj je kopal moj tovariš rov. Take rove je delala naša družina, odkar si iščemo hrane v zemlji. Pa je potegnil dvonožčev sin mojega tovariša iz zemlje in ga je ubil. Rekel je, da zato, ker mu je nasul na gredo hribec prsti.“

„Dvonožčeva hči mi je ubila ženo, ker se ji je videla ogabna,“ je pripovedoval pajek. „Saj me žena ni imela rada. Po svatbi bi me bila skoraj snedla. Utekel sem. A bila je dobro ženišče. Nikogar ni napadala. Muhe seveda!“

„Mojo ženo je presadil na vrt,“ se je oglasil hmelj.

„A mene je brcnil z vrta,“ je tožila trobelika.

„Nas zapira v ulje,“ je nadaljevala tožbo čebela.

„In nas preganja z otepačo in kakor more,“ je pravil komar.

„Nas zapira in pita,“ je zakrulila svinja. „Ko se odebelimo, nas zakolje in pojé.“

„Če si hočemo privoščiti prigrizka, nam nastavi past,“ je še povedala miška.

„Naš gospodar je. Nikogar ni, ki bi poslušal in upošteval naše tožbe. Kralja nimamo. Lev nam ni kralj. Pojé nas že, če je lačen. Braniti nas pa ne zna!“ Tako je končal pomenek jelen.

In ko so se živali posvetovale, kaj in kako bi ukrenile, se je priplazila levinja prav v njih krog. Strah je objel živalski zbor. Levinja je pa mirno legla in dejala tako:

„Ne bojte se! Ne dotaknem se nikogar. Tako sem žalostna in nesrečna, da mi niti jed ne diši več. Mori me ista skrb kot vas. In še težje mi je. Moj mož bi nas moral braniti, pa se ne gane. Sram me je!“

„Lev naj nam pomore!“ so vzkli-

kale živali. „Reši naj nas dvonožca!“

„Doma ždi in se ne gane,“ je odgovorila levinja. „Čujte, kaj vam povem!“

„Cujmo, čujmo!“ Pa se je zaupljivo zgrnila truma živali okolo levinje.

„Vsi smo v nevarnosti, prav vsi!“ je pripovedovala levinja. „Dobro poznam dvonožca in njega značaj in namere. Že dolgo zbiram gradivo o njem. Vem, da hoče s svojimi otroki zagospodariti nam in vsemu svetu, pa bodi dobro ali zlo.“

„Res je, res!“ so pritrdjevale živali.

„Tako je,“ je nadaljevala levinja. „Največje živali in drevesa podira. Kdor ni na vrsti danes, pade jutri. Vsakega črvička in vsako nebogljenost rastlinice presodi po koristi ali škodi. Nihče ne ve, kdaj mu pride v šake.“

„Prav govoriš,“ so klicale živali.

Zamahnil je hrast z grčavimi vejami, jelen je žalostno klonil glavo, deževnica je v zemlji pritrdjevala in čebelica se je tresla vsa v strahu.

„Dvonožec nas sodi edinole po tem, smo mu li koristne ali škodljive,“ je razlagala levinja. „Vse drugo mu ni v mislih. Lepo cvetko utrga in jo vtakne za klobuk. Če mu ni všeč nje vonj, jo pohodi. Drevo, ki mu daje sadje in senco, pusti, da živi in raste. Če mu je na poti ali če mu ugaja njega les, ga poseka. Živali, ki bi mu koristile, ujame in zasušnji. V njih kože se oblači in z njih mesom se hrani. Dokler živé, mu morajo delati. In ko se nasiti, ne neha kakor mi. Samogolten je, pa zbira in znaša na kupe, da bi ga ne dosegel glad.“

„Vse je res, prav vse!“ je pritegnil živalski zbor.

„Le potrpite,“ je dodala levinja. „Še nisem pri koncu. Dvonožec ni pošten lovec. Mi lovimo na svojih nogah in s svojimi kremplji in zobmi. On zajaše konja in ubija žrtve s čudnim orožjem, ki leti po zraku in pri naša gotovo smrt.“

„Poznam to orožje,“ se je oglasil jelen.

„Švignilo mi je tik mimo oči,“ je dodal volk.

„Predrlo mi je perut,“ je potožil orel.

Levinja je pa nadaljevala obtožnico:

„Krvi ne pije in ne je mesa kot mi, ampak ga speče na ognju, ki mu venomer gori na ognjišču. Priroda mu je dekla. Poznali smo ognjeno

strelo, ki je časih zapalila drevo. On pa udari s kamenom ob kamen, in zaiskri se. Ali pa drgne les ob les, pa se napravi ogenj.“

„Tudi ogenj mu služi,“ so pri-trdile živali.

„Sadja ne trga tam, kjer je dozorelo. Rastline, ki so mu ko-ristne, sadi in goji, drugo uničuje brez usmiljenja. Ves svet bo pre-ustrojil po svoje. Navsezadnje bodo uspevale samo rastline, ki so mu všeč, in živele samo živali, ki so mu v prid ali zabavo. Če hočemo živeti, mo-ramo biti njega sužnji.“

„Sužnji, sužnji!“ je odjeknilo iz živalskih vrst.

Utihnila je levinja. Vsi so molčali. Izdaleka se je čulo pasje lajanje.

„Prvi sluga dvonožčev se oglaš,“ je rekla levinja. „Zvesto mu čuva udomačene živali.“

„Pes je izdajalec! Poturica!“ so zahrumele živali vseokrog. „Ubijmo psa!“

Levinja je dvignila šapo, pa so umolknille živali.

„Ali se še spominjate one noči, ko sta prispela dvonožca v naš kraj? Zborovali smo na travniku. Bilo je med nami svarilcev. Ej, konj in krava in ovca, pa gos in raca in kokoš! Vsi so danes v robstvu dvonožca. Njih prerokba se je izpolnila do pičice. Ali veste, kako sta ona dva tu-le spala? Vsa slaba sta bila in za nič. Lahko bi ju bili usmrtili, pa nismo hoteli.“

„Lahko, lahko,“ so kimale živali.

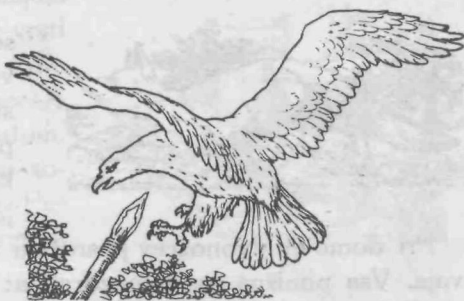
„Nismo hoteli, pravim. A zdaj sta gospodarja gozda. Njiju največja sila so živali, ki sta jih nalovila. Od njih se učita. Vzemimo jima udomačene živali, pa bosta uboga in nemočna kakor one dni. Dvonožec ve, koliko je vredno delo, ki ga opravljajo živali zanj. Pošljimo tja sla, ki jih zopet privede v naše vrste! Pove naj jim, da je njih sedanje življenje nečastno! V gozdu so živele brezskrbno in svobodno. Kdo hoče izvesti to važno nalogo?“

„Kar sama pojdi,“ so nasvetovale živali levinji.

„To bi ne bilo prav,“ se je branila levinja. „Oni tam bi se spomnili, da je med nami kri, pa bi bilo poslanstvo brez haska. Pošljimo koga, ki se ga živali niso bale!“

Bilo je posvetovanja in prerekanja na dolgo in na široko.

Naposled so izvolili lisico. Zvitorepka je imela sicer še neporavnane račune pri gosi, raci in kuri, a bila je za tak posel najbolj prikladna.

Živali so polegale po travniku in so šepetale v posameznih gručah. Levinja je ostala sredi zbora. V srdu in sramoti je klonila glavo in strmela predse. Lisica se je plazila po najkrajših in najskritejših stezicah do svojega smotra.

Pri domovju dvonožcev je srečala psa, ki je vestno vršil službo nočnega čuvaja. Vsa ponižna ga je pozdravila:

„Dober večer, striček! Zakaj si še tako pozno na nogah?“

„Zakaj pa ti?“ jo je zavrnil pes. „Stražim namesto gospodarja. Ti gotovo nimaš tako pravičnih namenov.“

„Jaz nimam gospodarja. Tudi ti si bil nekdaj samosvoj in svoboden. Daj, otresi se hlapčevanja! Pojdi nazaj k nam! Na travniku te čaka živalski zbor. Izdajstvo ti odpuste, če odpreš ujetim živalim vrata.“

„Tu ni ujetih živali,“ se je odrezal pes. „Dobro nam je pri dvonožcu. Nisem mu samo služabnik, ampak tudi prijatelj. Izgini hitro, odkoder si prišla!“

Pa je obrnil lisici hrbet in zlezal skozi luknjo v ograji. Lisica je pa še postala in čakala, da se prikaže kaka druga žival.

Iz luknje je pomolila glavo mlada goska.

„Dober večer, gospodična!“ jo je sladko nagovorila lisica. „Pridite no nekoliko bliže!“

„Ne upam si,“ je zagagcala gos. „Ponoči ne smem iz ograje. Strašno se bojim dvonožca. Oni dan so mi mamo spekli in snedli.“

„Grozno!“ je vzkliknila lisica. „Pri teh razbojnikih ne smete več ostati, gospodična! Pojdite z menoj! Vem za mesto, kjer se vam ne bo treba bati.“

„Ali vam smem zaupati? Deset sestic imam še, ki bi jih ne zapustila rada.“

„Sedaj ponoči jih nikar ne budite! Ženščine so blebetave. Zbudil bi se pes. In tudi dvonožec bi zapazil beg. Bilo bi hudo za vas in za mene. Vi na raženj, jaz po grbi!“

„Res,“ je pritrdila goskica, „a obljubite mi, da odvedete pozneje tuči sestrice!“

„Na mojo vero,“ se je zaklinjala lisica, „vsak večer rešim po eno. Če le ne bo zapreke.“

„Jej, kako ste ljubeznivi! Pripovedovali so mi, da so zveri pošasti, hudobne in krvi žejne. V gozdu da me čaka najgorje gorje.“

„To so natolcevanja, strašilo za otroke! Me gozdne živali smo angelci, vse dobre in krotke. Nikogar ne spečemo na ražnju. Toda, pojdite, pojdite, sicer bo prepozno!“

„Že grem,“ je gagnila in se primajala izza ograje. V hipu se ji zasadita dve vrsti ostrih zob v vrat. Samo še obupen krik, pa je konec prismuknjene gospodične. A pes je bil na straži in zdajci lisici za vratom. Izpustila je plen in divje hlastnila po sovražniku. Po hudem boju je podlegla. Pes ni odnehal prej, dokler ni ležala zvitorepka mrtva poleg goski.

V tem so pa čakale tam zunaj gozdne živali.

„Lisica nas je potegnila,“ je zagodrnjal jelen.

„Dvonožec jo je ujel, da mu služi,“ jo je opravičeval slavček.

Proti jutru je priletel poročevalec vrabec.

„Lisice ni več!“ je kričal že izdaleka. „Tam gori pred ograjo leži mrtva poleg zadavljene goske.“

Vstala je levinja in z njo so vstale vse živali.

„Lisica je delala na svojo roko,“ je rekla levinja. „Na lovu je poginila. Nikogar ni, ki bi se lahko zanesli nanj.“

Globoko jo je potrla vest o lisici. Počasi je odkorakala v gozd.

Prvi korak.

*Danes velik je dan!
Mali Bogdanček,
velik zaspanček
na lastne se noge postavil,
prvi korak je napravil
ljubi Bogdan!*

*Danes slaven je dan!
Vsi so se zbrali,
veliki in mali,
kar hiša domača jih šteje!
Vse se raduje, se smeje
tebi, Bogdan!*

*Jasen določil si dan,
mali junaček!
Prvi koraček
v mehko napravil si trato,
solncece sije ti zlato,
mali Bogdan!*

*Kot danes naj solnčen bo dan
vse ti življenje!
Grenko trpljenje,
črne oblake ti sreča prepódi,
po cvetni naj trati noga ti hodi,
srečni Bogdan!*

Anica.

